

BULLETIN

Oudheidkundig   Cultuurhisto-
risch Genootschap Landgraaf

September 1989

nr. 3

5de Jaargang

In dit september nummer staan zeer belangrijke artikeltjes en we hopen dat elk lid deze zal lezen.

Om te beginnen blz. 103 de excursie naar Keulen. Zelfs diegene die om de een of andere reden verhinderd is, zal dit artikel belangstellend lezen. En degene die deelneemt zal beslist de bijgevoegde strook direct invullen.

Dan op blz. 111, een mededeling van het bestuur. Hier spreekt onze voorzitter over onze huisvesting (zeer belangrijk) en de lezing over de bokkerijders. Deze mag niemand missen. Noteer die datum.

Op blz. 113 onze sectie Genealogie. Deze is springlevend.

En dat Romeins beeldje op blz. 115. Heerlijk zo'n prachtbeeldje en dat hier in Landgraaf.

Dan komt die nieuwe sectie Foto en Film. Zelfs dat zal beslist enkele personen interesseren.

Ze staan niet voor iedereen in de volgorde van belangrijkheid, maar dat komt omdat wat de een belangrijk vindt dat dit voor een ander op de 3de of 4de plaats komt.

Lees dit Bulletin eens aandachtig door en dan zal 't niemand verwonderen dat het O.C.G.L. nog steeds groeit.

*****

SEKTIE DIALECT.

Sinds in ons vanouds zo kille kikkerlandje de tropen hun intrek genomen hebben, zijn we ook ellenlange sjeesta's gaan houden..Wie heeft er nog gewerkt? Die mag zijn (of haar) vinger opsteken.

In ieder geval zijn in deze vakantie bij de meesten van ons de activiteiten in de kiem gesmoord.

Wij hebben ons nog zwoegend en zwetend door de vragenlijst heen geworsteld, die over dialectwoorden in verband met kerkgebouw - en interieur enz. handelde.

Wij hebben ze, zoals men zegt "naar eer en geweten" ingevuld.

En nu, weer aan het werk, mensen; de avonden worden langer, we gaan weer binnenskamers leven, we zullen weer hard gaan stoken, opdat het Lima-gas niet faillet moge gaan...en we zullen met z'n allen proberen om het dialect (alsook de dialect-klub) weer nieuw leven in te blazen! Afgesproken? De agenda staat bol.

OPROEP

U hebt elders in dit Bulletin kunnen lezen dat er een nieuwe Sektie;"Film en foto" is.

Deze sektie gaat zich o.a. bezig houden met het meken van diaserie's over Landgraaf, waar de sektie Monumenten mee begonnen was.

Natuurlijk zijn er personen die zich hiervoor interesseren en graag iets meer willen weten over het "Hoe en Wat".

Het lijkt mij het beste om donderdag 14 sept.a.s. om 20.00 uur voor de eerste keer bij elkaar te komen op de Kempkensweg nr. 2.

Dan spreken we af welke avond het beste uitkomt voor verdere bijeenkomsten en waar dat zal zijn.

Chr.Verbunt.

*****

EXCURSIE NAAR KEULEN

Op zaterdag 7 oktober organiseert het OCGL een dagtocht naar Keulen. Deze stad heeft in het verleden sterk haar stempel op onze regio gedrukt. Het was (en is nog) de grootste stad in onze omgeving. Soms leek het erop dat we opgeslorpt zouden worden door deze stad en ternauwernood konden we dan ontkomen. In 1288 werd de bisschop van Keulen verslagen door Jan van Brabant, waardoor de landen van Overmaas, waartoe het land van Hertogenrade behoorde, onder de invloed kwam van Brussel. De sterke Spaanse en Oostenrijkse Habsburgers zorgden er voor dat dit zo tot 1800 bleef. Dan bezetten de Fransen onze gebieden, maar als deze verslagen zijn, melden zich naast de Hollanders ook de Pruisen, die de baas zijn in het Rijnland (Keulen).

Hoogtepunten in het bestaan van de stad Keulen zijn de tijd van de Romeinen en de tijd van de Middeleeuwen.

DE ROMEINEN.

De Romeinen, bewoners van de stad Rome, waren gedurende meer dan 500 jaar de heersers van de hele wereld. Tussen 300 en 200 vóór Christus versloegen zij Carthago. Tot dan was de heerschappij over de wereld in handen geweest van volken uit het Midden-Obsten, van Babyloniërs, Egyptenaren en Grieken, maar vanaf 300 v.C. sprak men over die machtige Republiek, in het Westen, waar niemand zich de kroon opzette en niemand zich in purper kleedde. Spaarzin en soberheid behoorden tot de hoogste deugden van de Romein.

Maar als de macht en rijkdom groter worden, loopt het gouden tijdperk van de edele Republiek ten einde. Dan wordt consul Julius Caesar dictator voor het leven (60-44 vC).

Hij is zelf een groot organisator, vormt een nieuw degelijk bestuur, hervormt de rechtspraak en de landbouw, laat nieuwe wegen aanleggen en beveiligt de grenzen van het immense rijk. Hij voert een nieuwe kalender in, en vereeuwigd zijn naam in de maand Juli. Hij is de eerste die munten laat slaan met zijn beeltenis. Als hij in 44 vC vermoord wordt door republikeinen, is Rome rijp voor het

keizerrijk, dat dan ook begint met Caesar = keizer Augustus (27 vC - 14 nC). Zijn regering is het hoogtepunt van de Romeinse heerschappij. Het rijk dat hij bestuurt zal 400 jaar stand houden. En hoewel na hem alle mogelijke soorten keizers komen, van wijze vorsten tot waanzinnige moordenaars, toch blijven de Romeinse heersers over de wereld, totdat het rijk inzinkt onder het geweld van de Volksverhuizing.

Colonia Claudia Ara Agrippinaium betekent; de Romeinse stad, gesticht ten tijde van keizer Claudius (41-54), die in het bezit is van een offertafel, door diens vrouw Agrippina.

CCAA, zo staat de naam van Keulen aangegeven op oude kleitafels.

In 53 vC was consul Julius Caesar met zijn legioenen in onze streek verschenen. Na heftige strijd, die hij in zijn boek "de bello gallico" beschrijft, weet hij de Germanen aan deze zijde van de Rijn te onderwerpen. Aan de Rijn vestigt hij een verdedigingslinie, die bestaat uit een aantal versterkte plaatsen: Keulen, Mainz, Xanten.

Waar nu de Keulse Rijnsoever is met Dom en musea, bevindt zich over een afstand van enkele kilometers een verhoging van ca. 10 meter. Daar stichtten de Romeinen in 39 vC een versterkte legerplaats. Vandaar uit trokken ze over de Rijn. Weliswaar drongen de zonen van keizer Tiberius, o.a. Germanicus ver door in het Germaanse gebied, zelfs tot aan de Elbe, maar zij leden ook zware nederlagen. Uiteindelijk besloten zij zich terug te trekken achter de Rijn, waar ze een verdedigingslinie aanlegden, die definitief was.

Deze Limes liep ook langs de Donau. Agrippina, een dochter van Germanicus, die in 15 in de legerplaats Keulen geboren was en intussen vrouw van keizer Claudius geworden was (zij is de moeder van keizer Nero) geeft Colonia stadsrechten en zij laat een stadsmuur bouwen.

De stad groeit snel. Aan het hoofd staat een praetor. Zijn paleis is, in de laatste oorlog totaal verwoeste stad, opgegraven. Men kan dit praetorium bezoeken. Het ligt vlak bij het Rathaus in de Kleine Budengasse. Men kan daar ook lopen

door het Romeinse afwaterkanaal. De stad Keulen ontving ten tijde van de Romeinen haar drinkwater uit de Eifel. Over een afstand van 80 km slingert deze drinkwaterleiding door de Eifel. Men kan haar o.a. zien in de buurt van het plaatsje Urft.

Keulen werd de belangrijkste stad van de Romeinse provincie Belgica. Door de hoofdstad Rome werden de provincies beschouwd als de "buit van het Romeinse volk". Zij dienden om Rome te voeden en te kleden. Dit was toendertijd de algemene opvatting: de overwonnenen moesten sterven of slaaf worden. De praetoren deden zich dan ook in het algemeen kennen door een onverzadigbare machtswellust. Op winst beluste zakenlui stonden hen terzijde. De Romeinen plachten immers staatsinkomsten en openbare werken te verpachten aan de meest biedenden, die op hun beurt de plaatselijke bevolking uitzogen. Caesar wist paal en perk te stellen aan deze bloedzuigerij. Zijn opvolger Augustus kon hiervan de vruchten plukken. Daardoor ontwikkelden de provincies zich voorspoedig.

In Rome wordt de geniale Augustus dan opgevolgd door naar waanzin neigende keizers; Tiberius, Galigula, Claudius en Nero (54-68). Het wekt verbazing dat ondanks deze waanzinnige moordenaars de provincies zich zo voorspoedig ontwikkelen. Misschien ligt de verklaring hiervan in het feit dat de keizers geen tijd hadden voor uitbuiting van de provincies, waardoor deze zich onder goede praetoren voorspoedig konden ontwikkelen. Dit zal ook te danken zijn geweest aan de voortreffelijke wegen = heerbanen, die de Romeinen aanlegden, waarover niet alleen legeren zich met hoge snelheid konden verplaatsen, maar ook handelaars allerlei waar verplaatsten van de ene naar de andere plaats. Meerdere wegen vertrokken vanuit Keulen. Zo liep een heerbaan over Zülpich naar Trier en verder naar Reims. Een andere weg liep over Hohe Strasse en Schildergasse door de Aachener Strasse naar Jülich, ging bij Rimbürg over de Worm, passeerde Coriovalum (Heerlen) en Trajectum (Maastricht), ging dan via Tongeren door het Brabantse land om uit te komen in Boulogne sur Mer, de haven aan de zee, vanwaar men kon oversteken naar de provincie Britannia.

Langs deze wegen begroeven de Romeinen hun doden en richtten zij gedenktekens op. Hiermede herinnerden zij voorbijgangers aan de doden. Later richtten de Christenen boven deze graven kerken op; b.v. Sankt Ursula, S.Gereon, S.Severin.

Van deze rijke Romeinse stad krijgen we in het Römisch-Germanisches Museum een voortreffelijke indruk. Aangezien er overal audio- en videoapparatuur staat, is een gids niet nodig.

DE MIDDELEEUWEN.

Als na de Volksverhuizingen omstreeks 500 het westelijke deel van het vroegere Romeinse Rijk weer enigzins tot rust is gekomen, nemen de Franken vanuit Noord-Frankrijk de macht over onze streken over. Hun macht breidt zich onder Merovingers en Karolingers uit om onder Karel de Grote een hoogtepunt te bereiken. Hij wordt in 800 door de Paus tot Romeins keizer gekroond en is dan heerser van het hele West-Romeinse Rijk. Zijn belangrijkste stad is Aken, waar hij zijn Pfalts vestigt.

Daar bouwt hij een van de beroemste kerken van de wereld, de OKTAGOON, waar gedurende honderden jaren de Duitse keizers zijn gekroond.

Keulen is intussen weer tot grote bloei gekomen. Daar woont immers nog altijd de aartsbisschop, waartoe ook bisdommen als Utrecht en Luik horen. Maar bovenal is de opbloei van Keulen te danken aan de komst van de relikwieën van de Heilige Driekoningen. Als de Rooms/Duitse keizer Frederik Barbarossa, (opvolger en bewonderaar van Karel de Grote, zie Barbarossaleuchter in Aken), die regeerde van 1152-1190, Milaan veroverd, ontvangt zijn kanselier, Rainald von Dassel, bisschop van Keulen, de beenderen van de H.Driekoningen. Rainald brengt deze met veel moeite over de Alpen. In Keulen worden ze door tienduizenden ontvangen in Sankt Maria im Kapitol, de kerk van de burgerrij. Maar de bisschop vindt dat ze daar niet thuis horen en ontwerpt plannen voor de bouw van een nieuwe Dom.

Op de plaats waar nu de dom staat, in het noorden van de lage romeinse heuvel aan de Rijn, die de Romeinen had herinnerd aan de zeven heuvels van hun eeuwige stad Rome, hadden deze in de tweede eeuw een ara, een tempel, gebouwd. Later komt hier een kerk van de bisschop, getuige het grote doopbekken uit de 4de eeuw dat zich aan de oostzijde van de tegenwoordige dom bevindt.

Onder Karel de Grote is Keulen de zetel van een grote kerkprovincie en wordt een nieuwe Dom gebouwd, de Hildeborndom. Maar als Rainald de relikwieën van de Driekoningen naar Keulen heeft gebracht, komt een enorme stroom van pelgrims op gang.

Voor ons is niet meer begrijpelijk hoe de aanwezigheid van deze relikwieën honderd-duizenden pelgrims naar Keulen trok. Iedereen vond het zijn plicht deze relikwieën te zien.

Als de Duitse keizer in de Pfaltskapel van Karel de Grote tot keizer is gekroond, schrijft hij over de tegenwoordige Katschhof naar het paleis, de aula regia, waar het koningsmaal genoten wordt en dan reist hij naar Keulen om de echte koningen te bezoeken, want dan pas kan hij zich een ware koning noemen, aan hen ontleent hij zijn macht.

De Middeleeuwer vat de geloofsbelijdenis letterlijk op: "ik geloof in de verrijzenis van het lichaam. Ook als je gestorven bent en de ziel je verlaten heeft, bezit je hier op aarde je lichaam, dat herenigt zal worden op de dag van de verrijzenis.

Met welke eerbied moet je dan niet het lichaam van de heiligen bejegenen?

Duizenden trekken naar Jacobus in Compostella en naar de Driekoningen in Keulen.

Het kan niet anders. Keulen moet een nieuwe Dom bouwen, de grootste van de wereld.

In 1248 wordt een begin gemaakt. Het zal geen romaanse kerk worden, waarvan er in Keulen wel 10 gebouwd zijn. Er is vanuit Frankrijk een nieuwe bouwwijze ontstaan, dit worden gebouwen die licht en rank tot in de hemel rijken, de gotische bouwstijl.

Voorbeeld voor Keulen zijn Notre Dam in Parijs, Amiens en Reims.

Zoals in de middeleeuwen gebruikelijk was, werd begonnen met het koor. Daarin moest immers de Driekoningenschrijn komen, die evenals de Servaaschrijn in Maastricht en de Karls- en Mariaschrijn in Aken, uit de werkplaats van Nicolaas van Verdun komt. In 1322 is het koor klaar en wordt 't voorlopig dichtgemetseld. Men begint met de bouw van het zuidelijk langsschip en met de zuidelijke toren, maar de kosten zijn zo hoog dat men niet veel verder komt dan de derde laag. De torens moeten 160 meter hoog worden, dat is dubbel zo hoog als de Franse voorbeelden, hun massa is 8 keer zo groot.

Stad en kerk kunnen de kosten niet meer opbrengen en omstreeks 1560 (denk aan reformatie) stopt de bouw definitief.

Drie honderd jaar wordt niet gebouwd. Men zei "dat de Dom nooit klaar komt, als dat gebeurt vergaat de wereld". In de tijd, die daarna komt, de Barok, verafschuwt men de barbaarse gotiek. Het duurt dan ook tot de tijd die men de Romantiek noemt als er weer belangstelling voor de gotische bouwkunst komt. De Pruisische koningen en keizers, die na Napoleon baas zijn geworden in het Rijnland, protegeren, bedacht op nationale roem, de bouw. Op 15 oktober 1880 is de dom eindelijk klaar.

Het grondplan heeft de vorm van een kruis, het langsschip loopt van west (de torens) naar oost (het koor). Opkijkend naar het altaar ziet men dus de opkomende zon.

Het geheel streeft naar boven. Dit verticalisme, dit opstijgen naar de hemel, wordt in geen kerk zo benadrukt als in deze dom. Zoals overal in de gotische dom wordt geen direct daglicht toegelaten, 't licht komt door gebrandschilderde ramen

De lengte van het schip is 144 m, de breedte van het schip in 44 m en de hoogte eveneens 44 m. De totale breedte is 88 m. Er kunnen 25.000 mensen in de kerk.

Laten we vooral kijken naar:

Buiten: Vanuit het museum lopen we langs de mooiste zijde van de dom, de naar de stad gekeerde zijde, de Zuidgevel. Deze is rijk versierd. De Westfassade met zijn beide torens van 160 m. is een van de indrukwekkendste bouwwerken, die mensen ooit gemaakt hebben. Op 't plein ligt een copie van een kruisroos, die zich bovenop de torens bevinden (8,65 m.)

Binnen: -laat vooral de enorme afmetingen op je inwerken. Er kunnen 25.000 mensen in deze kerk. Toch is ze niet gebouwd voor de mensen (zoiets is niet te warmen), maar voor God, alles streeft naar boven.

We lopen naar links, in het noordelijk dwarsschip staat nu het Klarenaltair (21) een vleugelaltair uit de 14de eeuw, stond vroeger achter het hoofdaltair.

Verder lopend passeren we het Mariabeeld in het Noordelijk dwarsschip (23). Veel kaarsen, het nauwelijks 60 cm hoge houten genadenbeeld (17de eeuw) is omhangen met allerlei siersels.

Vervolgens lopen we onder het nieuwe orgel door in de kooromgang. In de eerste kapel, de Kruiskapel, zien we een van de belangrijkste kunstvoorwerpen uit de dom: het GEROKRUIS (35), een van de oudst bekende houten kruisen, (970). Maar niet de ouderdom is het belangrijkste, veeleer de grote kracht, waarmee het gezicht lijden en smart uitdrukt.

In de Sacramentskapel de Mailänder Madonna (40) (1320)

We passeren vervolgens een aantal kapellen met waardevolle kunstvoorwerpen (40-61).

Tevens een aantal grafmalen van bisschoppen.

Driekoningenschrijn. Hierin de in 1164 uit Milaan afkomstige beenderen van de H.Driekoningen. De schrijn heeft de vorm van een Romaanse basiliek.

Het beroemde Dombild van Stefan Lochner (ca.1450) (64)

Tenslotte de H. Christoforus (=Christusdrager),
 in 't Zuidelijk dwarsschip (28)
 Hij was zo sterk dat hij alleen de allermachtigste
 wilde dienen. Hij droeg reizigers van de ene naar
 de andere oever van de rivier. Zo melde zich ook
 een kleine jongen. "Wilt u mij ook overzetten".
 Toen Christoforus met de jongen op zijn schouders
 door het water liep, werd deze alsmaar zwaarder
 "het is alsof ik de hele wereld op mijn schouders
 tors" en hij kreeg als antwoord: "je draagt Chris-
 tus, de heer van de wereld"
 Zo heeft hij de machtigste gevonden. (15de eeuw)

W.R.

*****

LEZING

Op woensdag 4 oktober zal om 20.00 uur de heer
 drs. Th. Raets een lezing met dia's verzorgen
 in het clubhuis "de Paddestoel" aan de Beatrix-
 straat 31A in de kern van Nieuwenhagen over het
 onderwerp:

"Aardewerk in Brunssum"

Het is ons een genoegen onze leden en andere
 belangstellenden voor deze lezing uit te nodigen.

O.S. Kuyl

secretaris
 heemkundevereniging O.C.G.L.

*****

VAN HET BESTUUR

Vooreerst een verheugend bericht. In de bestuursvergadering van 3 juli 1989 is besloten een nieuwe sectie in het OCGL te vormen t.w. de sectie: FILM en FOTOGRAFIE.

Deze sectie hoeft niet van onderop te beginnen, want de leden zijn al jaren actief geweest in de al jaren bestaande S.A.S. (Schaesbergse Amateur Smalfilmers). Ook in de vroegere gemeente Schaesberg waren zij al actief.

Uns bestuurslid de heer Verbunt is de voorzitter. Ieder inwoner van Landgraaf weet dat hij en mevr. Nederpel altijd present zijn om gedenkwaardige gebeurtenissen, waar die ook in Landgraaf plaats vinden, op de gevoelige plaat vast te leggen. We wensen de leden van de nieuwe sectie toe dat zij zich snel zullen thuisvoelen in het OCGL. Misschien zijn er OCGL-leden die graag lid willen worden van deze sectie. Bel dan de heer Verbunt of mevr. Nederpel (tel.317929).

Het zal de leden bekend zijn dat de heer Kuyl voornemens is over enige tijd het secretariaat over te geven aan een jongere kracht. Het bestuur is blij dat de heer J.Bosch, wonende aan de Kampstraat 26 bereid is de heer Kuyl als 2de secretaris bij te staan. Zodoende krijgen we twee nieuwe bestuursleden t.w. mevr. Nederpel voor de sectie Film en foto en de heer Bosch.

Uiteraard moeten deze benoemingen nog bekrachtigd worden in een Ledenvergadering. Nu is in de vorige ledenvergadering de wens uitgesproken per jaar 2 ledenvergaderingen te houden. Het bestuur heeft dan ook besloten de volgende Ledenvergadering te houden op dinsdag 24 oktober 1989 te 19.30 in het Tarcisiushome in Nieuwenhagen.

Het bestuur heeft ook gesproken over de pogingen die vanuit het OCGL gedaan worden om in Landgraaf een museum te vestigen.

Een gemeente met 40.000 inwoners schiet wel erg tekort als er geen gebouw is waar voorwerpen, die van historisch of esthetisch belang zijn, bewaard worden.

Ook het OCGL zoekt een gebouw, waar allerlei activiteiten tot ontplooiing kunnen komen. Trouwens, vrijwel iedere gemeente die zich respecteert, heeft zo'n gebouw.

In Limburg bezitten we 45 musea, verdeeld over 30 gemeenten. Landgraaf ontbreekt. We zijn naarstig op zoek naar een gebouw en we hebben een aantal gebouwen op het oog. We krijgen veel medewerking van 't Gemeentebestuur, zodat we goede hoop hebben dat we in 1990 beschikken over een eigen gebouw resp. historisch centrum.

Een probleem hierbij vormen de financiën. We zijn gestart met de vorming van een fonds. Uit de rente die we hieruit ontvangen willen we dan de exploitatie financieren. Belangrijk in deze is het aantal leden van het OCGL. We hebben er nu ca. 130. Dat moet beslist groter worden. Laten we nog eens allemaal in onze buurt rondkijken en belangstellenden vragen lid te worden. Voor f.20,-- per persoon per jaar of voor f.25,-- per gezin wordt toch heel wat geboden.

Op 17 november spreekt de heer Augustus over: "Hebben de Bokkerijders werkelijk bestaan"? Deze avond wordt gehouden in CARRÉ, Hoofdstraat Schaesberg.

En elders in dit Bulletin vindt U een en ander over de excursie naar Keulen op 7 oktober.

Wiel Ringens
voorzitter.

D I N S D A G 24 O K T.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

in St. T A R C I S I U S.

GENE ALOGIE & STREEKGESCHIEDENIS

Het is al weer een jaar geleden dat ik mij als voorzitter van de sectie genealogie en streekgeschiedenis tot U gericht heb in ons bulletin.

Er is inmiddels veel gebeurd. Ik heb mijn studie succesvol afgesloten en Harrie Heugen heeft mij het afgelopen jaar op een deskundige wijze vervangen als voorzitter van onze sectie. Ik wil hem bij deze dan ook hartelijk danken voor zijn toelooze inzet.

Ook binnen de sectie is dit jaar veel gebeurd. Wij hebben twee nieuwe leden erbij gekregen, zodat we nu zestien vaste leden hebben die nagenoeg elke bijeenkomst, excursie of lezing aanwezig zijn. Sinds onze oprichting in 1987 zijn er gelukkig alleen maar leden bijgekomen, er is er niet een die vertrokken is. Wij hopen deze koers in de toekomst dan ook voort te kunnen zetten.

We hebben dit jaar gezamenlijk weer heel wat activiteiten ondernomen.

In januari heeft May Quaedflieg een avondvullende lezing verzorgd over zijn boek: "Tussje Krismes en Sint Berb", wat eind vorig jaar is verschenen. Het was een interessante avond, waar onder andere werd belicht de problematiek m.b.t. het uitwerken en publiceren van gegevens die je als genealoog door de jaren verzamelt.

In maart brachten wij een bezoek aan het Rijksarchief Limburg te Maastricht.

Wij werden door Mw. Roks, medewerkster van het Rijksarchief rondgeleid door de diverse afdelingen. Er werd aandacht besteed aan de kaarten- en charterverzameling, het depot, de bibliotheek en de restauratie-afdeling (waar beschadigde stukken worden gerepareerd).

Deze rondleiding is zo goed bevallen, dat we besloten hebben, ze in het komend winterseizoen nog een keer te herhalen.

In juni heeft Mw. Esser-Plum, een genealoge uit Herzogenrath, ons iets verteld over genealogie in Duitsland. De nadruk lag bij deze lezing vooral op de toegankelijkheid van de diverse duitse archieven en de regels waaraan men zich in deze dient te houden.

Ook toonde zij nog enkele boeken en copieën van archiefstukken uit haar eigen collectie.

Verder hebben wij een zogenaamde "knipseldienst" opgestart. Dit houdt in dat een aantal leden van onze sectie alle overlijdensadvertenties uit het Limburgs Dagblad en de Limburger uitknippen. Daarna worden ze alfabetisch-lexicografisch ge-archiverd.

Ze bevatten voor genealogen allerlei interessante gegevens zoals overlijdensdatum en -plaats, leeftijd, gezinssamenstelling en soms ook een soort levensloop.

Door deze advertenties te verzamelen ontstaat er na verloop van tijd een verzameling gegevens, die als een soort naslagwerk kan worden geraadpleegd.

Naast al deze activiteiten hebben een aantal van onze leden zitting in diverse werkgroepen. Het zou in het kader van dit artikel te vervoeren om over de werkzaamheden van deze werkgroepen te berichten.

Ik wil nu nog iets over het winterprogramma van onze sectie vertellen, hoewel het op dit moment nog niet geheel bekend is.

Vast staat dat er in ieder geval twee lezingen en twee excursies op het programma staan, waarvan de onderwerpen nog nader dienen te worden bepaald in overleg met de leden van onze sectie.

Verder starten wij een opfriscursus paleografie (oude handschriften) onder eigen beheer.

Daarnaast zal het verzamelen van bidprentjes worden geïntensiveerd en zal de knipseldienst verder worden opgebouwd.

Naast al deze activiteiten zal ieder lid natuurlijk werken aan zijn eigen genealogie, zodat men kan concluderen dat we ons het komend winterseizoen niet hoeven te vervelen, integendeel, we zouden allen wat meer tijd kunnen gebruiken.

M.M.H. Heijen.
Voorzitter.

ROMEINS VOTIEFBEELD GEVONDEN

De dertiende is voor veel mensen een ongeluksgetal. Echter niet voor vier jongens uit Waubach. Want op 13 mei 1989 vonden zij in het bos in Rimborg een Romeins beeldje een type zoals deze toender-tijd als votiefaltaar dienst deden. De steen lag met de rugzijde naar boven gekeerd en eerst na-dat de jongens de steen omdraaiden zagen ze dat ze met een in steen uitgehouwen voorstelling te ma-ken hadden.

Met z'n vieren hebben zij de behoorlijk zware steen, om beurten, gedragen en naar huis gebracht. Eerst toen drong het langzaam tot hen door wat ze ge-vonden hadden.

Verschillende instanties werden van de vondst in kennis gesteld. Ook het O.C.G.L. in Landgraaf werd gewaarschuwd. Cris Verbunt en Wiel Beckers hebben een afspraak gemaakt en zijn het beeld gaan bewonderen. Cris zorgde voor de dia's en Wiel voor de nodige gegevens.

Het beeld is uitgehouwen in Nievelsteiner zandsteen. Opvallend is de rode teint van de steen, die op verschillende plekken op de steen nog eens extra naar voren komt.

De afmetingen bedragen globaal; hoogte x breedte x diepte respectievelijk 42 cm x 22 cm x 16 cm.

De rugzijde van de votiefsteen is ruw bekapt.

De voorzijde toont een schaars gekleed atletisch en robuust persoon.

Hij draagt, naar Romeinse gewoonte, een doek over de linker schouder.

Opvallend zijn de lange haren.

De rechterhand steunt op een vierkante pilaar.

In de linkerhand houdt hij een tuilvormig voorwerp vast.

Wat dit precies is, kon nog niet met zekerheid vastgesteld worden aangezien van het bovendeel van de steen een klein gedeelte ontbreekt.

Er is later nog naar brokstukjes op de vindplaats gezocht, echter zonder resultaat.

De figuur, waarvan we nog niet weten wie het voorstelt, draagt als voetbekleding aan de linkervoet waarschijnlijk een laars. Aan de rechervoet is van een laars practisch niets te zien.

Het hoofd van de persoon vertoont putjes en is ongeaccentueerd.

Is het beeld niet helemaal afgewerkt geweest? Opvallend is dat één zijde van de steen gepolijst is. Dit zou er op kunnen wijzen, dat de steen als slijpsteen werd gebruikt.

Al met al een zeer unieke vondst waarvan later nog meer gegevens bekend zullen worden.

De namen van de jongens, die de votiefsteen gevonden hebben, moeten natuurlijk ook bekend worden; Daniël Hodenius 15 jaar, Guys Gielen 14 jaar, Bas Gielen 12 jaar en Pie Brasseé 12 jaar.

De jongens waren natuurlijk apetrots en terecht vonden wij.

"Als wij zoiets gevonden hadden!" aldus Cris, "zouden we van verwaandheid naast onze schoenen lopen".

De jongens gnuifden.

De votiefsteen is voor verder onderzoek door dhr. Horbach uit Vijlen meegenomen naar Maastricht. (volgens de laatste informatie).

Wiel Beckers.

*****